

જે સંખ્યાઓના એકમના અંક ૧, ૩, ૫, ૭ કે ૯ હોય તેવી સંખ્યાઓને એકી સંખ્યાઓ કહેવાય છે.

૪૦૦ થી ૪૧૦ વચ્ચેની બધી જ એકી સંખ્યાઓ લખો.

---

૧૫૫ થી ૧૬૫ વચ્ચેની બધી જ બેકી સંખ્યાઓ લખો.

જો આપણે કોઈ પણ એકી સંખ્યામાં ૧ ઉમેરીએ, તો આપણને _____ (એકી/બેકી) સંખ્યા મળે.

જો આપણે કોઈ પણ બેકી સંખ્યામાં ૧ ઉમેરીએ, તો આપણને _____ (એકી/બેકી) સંખ્યા મળે.

જો તમે કોઈ એકી સંખ્યામાં બેકી સંખ્યા ઉમેરો, તો તમને કઈ સંખ્યા મળે?

ક્રમમાં નામ

આદિલને આ નામની યાદી ગોઠવવાની છે. તેથી સૌથી પહેલું નામ 'અ' થી શરૂ થતું હોય, તે મુજબ કક્કાવારીના ક્રમમાં આવશે. નીચે આપેલાં નામોને તે કક્કાવારીના ક્રમ મુજબ જે ક્રમમાં આવતાં હોય તે રીતે નામની સામેના ખાનામાં ક્રમ લખો.

શારદા	☐	મહાદેવન	☐	તેનસિંગ	☐	આદિલ	☐		
ગુરિન્દર	☐	ભાઈચૂંગ	☐	હર્ષા	☐	રાજા	☐		
નારાયણ	☐	કવિતા	☐	વર્ષા	☐	એલ્વિસ	☐	જલજ	☐

જલજનું નામ વિશિષ્ટ છે તેથી તે ગર્વ અનુભવે છે. જે તમે તેને ઊલટું વાંચશો તોપણ નામ તેનું તે જ રહે છે.

નીચેનામાંથી કયા નામમાં સરખી પેટર્ન છે? ✓ ની નિશાની કરો.

હર્ષ, અન્ના, કનક, મુન્ના, જૈની

બન્નીના પરિવારમાં લગ્ન

બન્નીના પરિવારમાં લગ્ન છે. તે સસલાંનો પરિવાર છે. ઘણાં મહેમાનોને આમંત્રણ આપ્યું છે. - હરણ, વાંદરાં, હાથી, બિલાડી, કૂતરાં, ઉંદર, શિયાળ, ઊંટ, નોળિયો વગેરે. બધાં જ મહેમાનોને વિશિષ્ટ પીણું પીવા માટે આપવામાં આવ્યું છે. દરેકને એક પ્યાલો પીણું પીરસવામાં આવ્યું. દરેકને આ પીણું ખૂબ જ સ્વાદિષ્ટ લાગ્યું. કેટલાંક નાનાં મહેમાનો જેવા કે, _____ આખો પ્યાલો પીણું પી શકે નહિ. પરંતુ _____ મહેમાન આખો પ્યાલો પીણું પીવા માટે શક્તિમાન હતાં.

કેટલાંક બીજાં જેવા કે, _____, _____, _____ એ
એક કરતાં વધુ પ્યાલાની માગણી કરી.

હવે મુશ્કેલી શરૂ થાય છે!!!

કેટલાંક મોટાં મહેમાનો તો પ્યાલા પર પ્યાલો ગટગટાવવા લાગ્યા...!

બન્નીને એ જાણવું છે કે, કોણે કેટલું પીણું પીધું.

તેને કોષ્ટક ભરવામાં મદદ કરો. મજા આવશે.

કેટલું પીધું	મહેમાનનું નામ
૧ પ્યાલાથી ઓછું	_____ , _____
૧ થી ૫ પ્યાલાની વચ્ચે	_____ , _____
૫ થી ૧૦ પ્યાલાની વચ્ચે	_____ , _____
૧૦ પ્યાલાથી વધારે	_____ , _____

પાણી અંદર, પાણી બહાર ?
શું તમે કોઈ દિવસ ગટુની જેમ
વિચાર્યું છે?
અંદાજે રોજ તમે કેટલા પ્યાલા
પાણી પીઓ છે?

ઉનાળામાં : _____ પ્યાલા

શિયાળામાં : _____ પ્યાલા

તમે અનુમાન કરી શકશો કે, તમારા શરીરમાંથી કેટલું પાણી બહાર જાય છે?

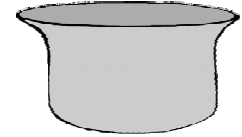
બોટલ અને ડોલ

૧ લિટરની બોટલ લો. (પાણી કે તેલની ખાલી બોટલ પણ ચાલે.) તમારા ઘેર કેટલીક બોટલ, મગ, જગ, પ્યાલો, વાડકી વગેરે ભેગાં કરો.

૧ લિટરની બોટલની મદદથી તમે નક્કી કરો કે કયા વાસણમાં ૧ લિટરથી વધુ પાણી સમાય છે અને કયા વાસણમાં ૧ લિટરથી ઓછું પાણી સમાય છે. તેનું ચિત્ર જો તમે બનાવી શકો તો બનાવો.

૧ લિટરથી ઓછું	૧ લિટરથી વધુ
વાડકી 	રાંધવાનું મોટું વાસણ

- હવે, તમારા ઘરની ડોલ તરફ જુઓ.
- અનુમાન કરો કે ડોલમાં કેટલા લિટર પાણી સમાશે.
- ૧ લિટરની બોટલથી તમારા અનુમાનની ચકાસણી કરો. બધી જ ડોલ માટે ચકાસણી કરો.

ડોલ	મારું અનુમાન	મારું માપ
ડોલ ૧		
ડોલ ૨		
ડોલ ૩		

સાચી જોડ બનાવો

ચાલો, અનુમાન કરો.

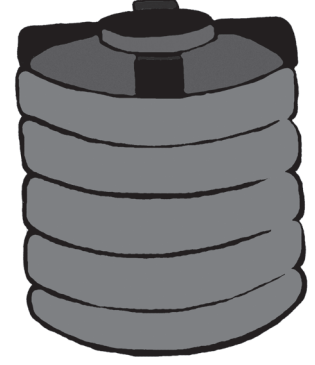

લગભગ ૧૨ લિટર

(દૂધ માપવાનું માપિયું)

$\frac{૧}{૨}$ લિટરથી ઓછું

(પાણીની ટાંકી)

લગભગ ૫ લિટર

(ડોલ)

૧૦૦૦ લિટર

(આંખની દવાની બોટલ)

$\frac{૧}{૨}$ લિટર

(પાણીનો જગ)

કોના જગમાં વધુ સમાશે?

નયના અને જીતુ શું કરી રહ્યાં છે?

જો નયના તેના જગમાં ૧ પ્યાલો પાણી રેડે તો તે આ મુજબ દેખાય છે :

નયના વિચારે છે કે જગ ભરવા માટે તેને લગભગ ૩ પ્યાલા પાણી રેડવું પડશે.

તમે શું વિચારો છો? _____

જો જીતુ તેના જગમાં ૧ પ્યાલો પાણી રેડે, તો તે આ મુજબ દેખાય છે :

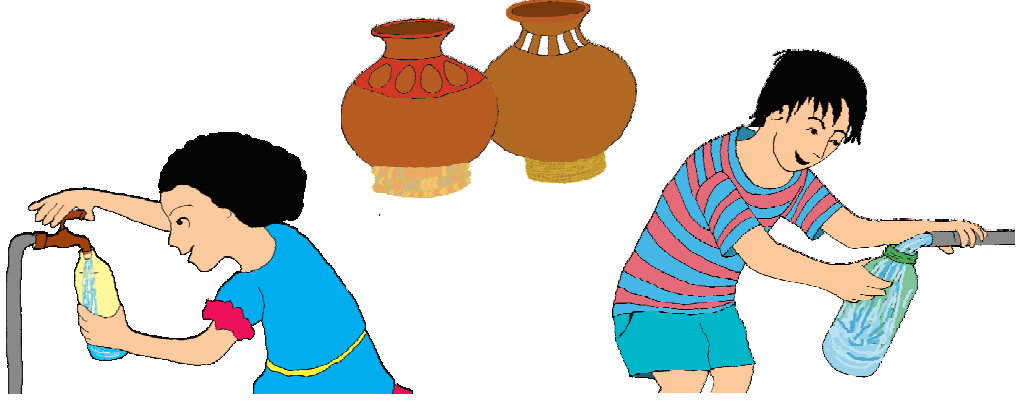
❖ કોના જગમાં વધુ પાણી સમાશે? _____

❖ તમારા મતે જીતુએ તેનો જગ ભરવા કેટલા પ્યાલા પાણી તેમાં રેડવું જોઈએ? _____

❖ જો જીતુ તેના જગમાં વધુ ૧ પ્યાલો પાણી રેડે, તો તેનો જગ _____ જેટલો ભરાશે.

માટલાં ભરવાં

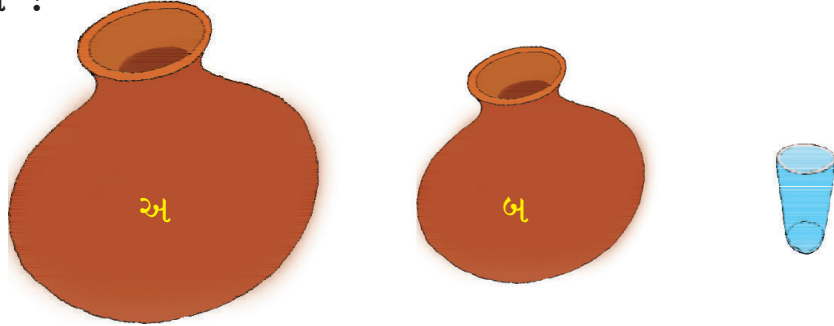
નસીમ અને અબ્દુલને પાણીથી તેમનાં માટલાં ભરવાં છે. બંને માટલાં સરખાં મોટાં અને સરખાં ભારે છે. તેથી તેઓ વારંવાર નળ પાસે જાય છે. તેમની બોટલ ભરે છે અને માટલીઓમાં રેડે છે.

નસીમને નળથી ૧૬ વાર બોટલ ભરીને માટલીમાં રેડવી પડી. પણ અબ્દુલને માટલી ભરવા નળથી ૮ વાર બોટલ ભરવી પડી.

- * નસીમ અબ્દુલ કરતાં વધુ વખત કેમ ગઈ ?
- * નસીમની બોટલમાં અબ્દુલની બોટલ કરતાં _____ (બમણું / અડધું/ ત્રણગણું) પાણી સમાય છે.

કેટલા પ્યાલા ?

‘બ’ માટલામાં ૧૧ પ્યાલા પાણી સમાય છે. ‘અ’ માટલામાં ‘બ’ માટલા કરતાં બમણું પાણી સમાય છે. ‘અ’ માટલાને ભરવા માટે કેટલા પ્યાલા પાણી જોઈએ?

વર્ગમાં, બાળકોને તેમના રોજબરોજના પ્રવાહીનાં માપન અને જુદાં-જુદાં વાસણોમાં સમાતા પ્રવાહીની સરખામણી વિશે બોલવા કહો. તેમને ભરેલો પ્યાલો, ભરેલી ડોલ જેવા શબ્દો બોલવાની તક આપો. તેઓ અડધું, બમણું, ચારગણું પાણી વગેરે શબ્દોથી માહિતગાર થશે અને ૧ લિટર એટલે કેટલું પ્રવાહી તે નક્કી કરી શકે તેવા પ્રયાસ કરવા.

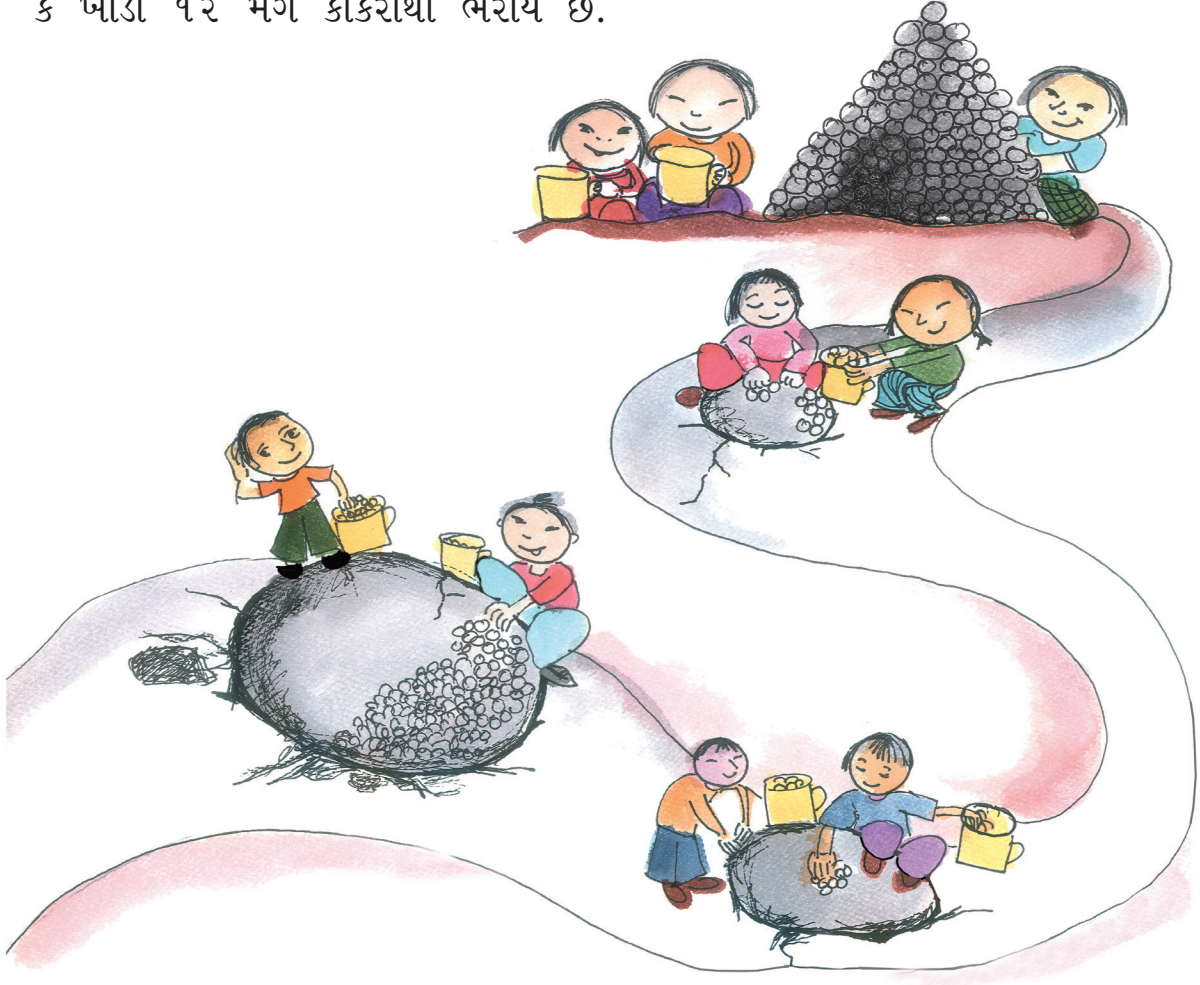
ખાડા ભરવા

કોહિમા નજીક એક નાનું શહેર છે. ત્યાં રસ્તા પર ખાડા પડ્યા છે. વરસાદ આવે તે પહેલાં બાળકો આ ખાડાને કાંકરાથી પૂરવા ઈચ્છે છે. તેઓ એકસરખાં માપના મગમાં કાંકરા લાવે છે.

અ ખાડો ૯ મગ કાંકરાથી ભરાય છે.

બ ખાડો ૧૮ મગ કાંકરાથી ભરાય છે.

ક ખાડો ૧૨ મગ કાંકરાથી ભરાય છે.

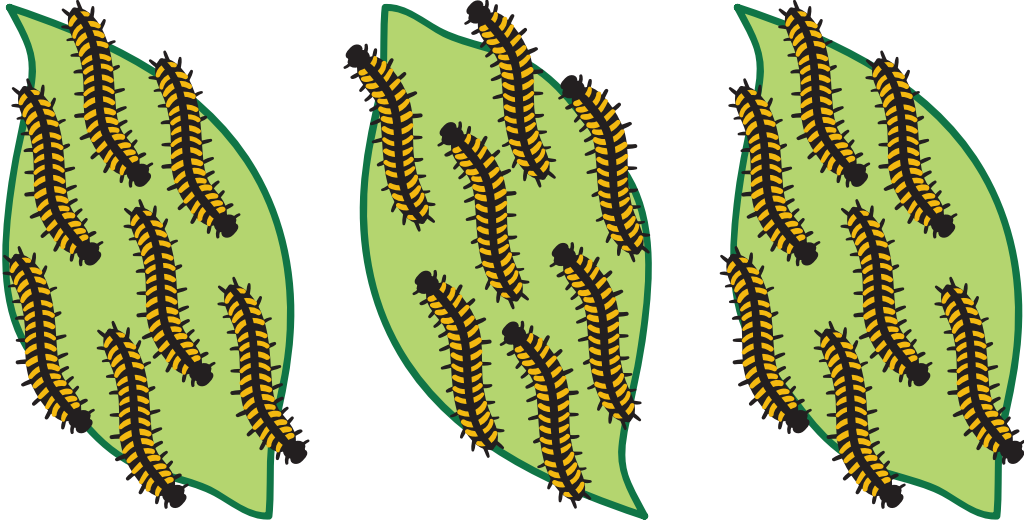
- ❑ ચિત્રમાંના ખાડાને સાચું બને તેમ અ, બ અને ક નામ આપો.
- ❑ સૌથી મોટો ખાડો કયો છે? _____
- ❑ જો ખાડા ભરવા જગ વાપર્યો હોત, તો અ ખાડાને ભરવા ૫ જગ કાંકરા જોઈએ, તો બ ખાડાને ભરવા કેટલા જગ કાંકરા જોઈએ? _____

૧૨ આપણે ભાગ પાડી શકીશું?

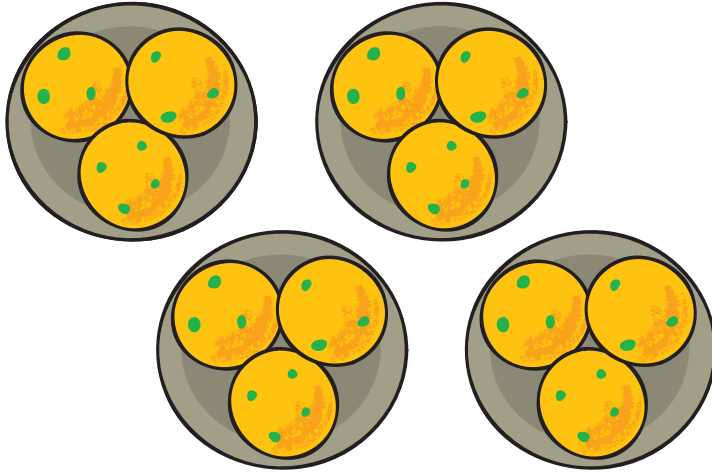
દરેક જૂથમાં કેટલાં છે?

- ◆ ૧૦ પતંગિયાં છે.
બે જૂથ છે.
દરેક જૂથમાં ૫ પતંગિયાં છે.

- ◆ કુલ _____ ઈયળો છે.
 તે _____ જૂથમાં છે.
 દરેક જૂથમાં _____ ઈયળો છે.

- ◆ કુલ _____ લાડુ છે.
 તે _____ જૂથમાં છે.
 દરેક જૂથમાં _____ લાડુ છે.

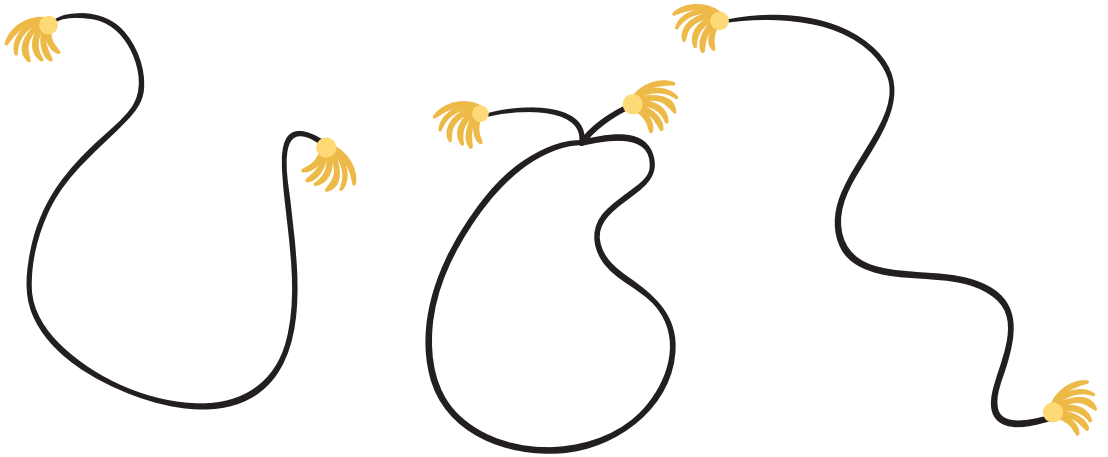

- ◆ ૧૮ તારા દોરો.
તેમને બે સરખાં જૂથમાં વહેંચો.

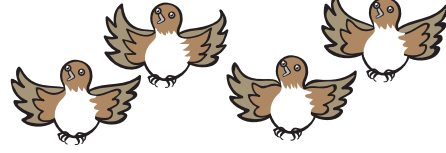
દરેક જૂથમાં _____ તારા છે.

- ◆ ૧૮ મણકા દોરો.
તેમને ૩ સરખાં જૂથમાં વહેંચો.

દરેક જૂથમાં _____ મણકા છે.

દાણાને વહેંચો.

માતા પંખી ૧૨ દાણા લાવે છે.

તેને કેવી રીતે સરખા ભાગમાં વહેંચી શકાય?

તે દરેક બચ્ચાને એક-એક દાણો આપવાની શરૂઆત કરે છે.

પછી તે ફરીથી દરેક બચ્ચાને એક-એક વધારાનો દાણો આપે છે.

હવે દરેક બચ્ચાને ૨ દાણા મળે છે. હવે કેટલા દાણા બાકી રહે ? _____

તે દરેક બચ્ચાના મોઢામાં વધુ એક દાણો મૂકે છે.

બધા જ દાણા હવે પૂરા થઈ ગયા.

૧૨ દાણા ૪ બચ્ચાંની વચ્ચે વહેંચાઈ ગયા.

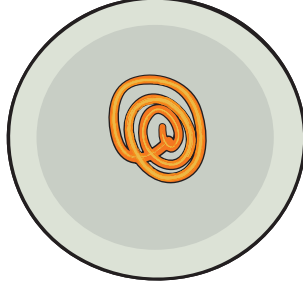
દરેક બચ્ચાને ૩ દાણા મળ્યા.

$$૧૨ \div ૪ = ૩$$

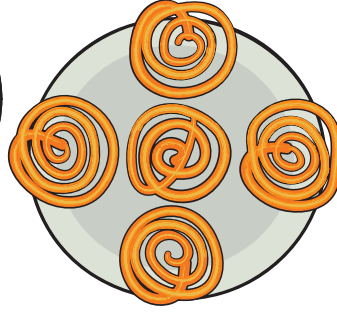

હવે આનો પ્રયત્ન કરો.....

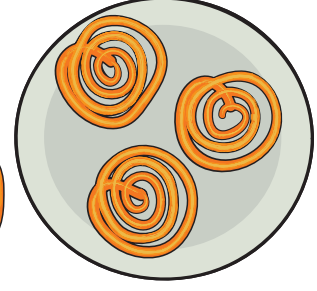
- ◆ ગોપુની પાસે જલેબીની ૩ થાળી છે.
દરેક થાળીમાં જુદી-જુદી સંખ્યામાં જલેબી છે.

પ્રથમ થાળી

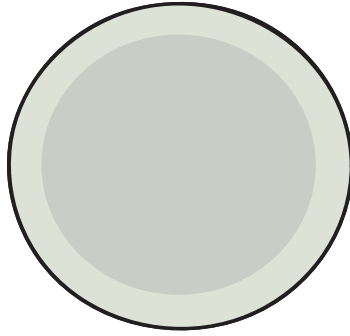

બીજી થાળી

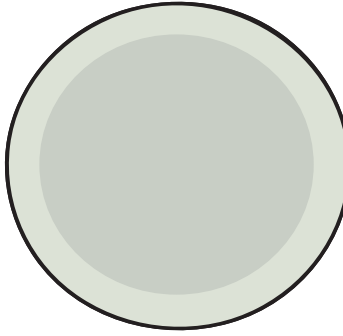

ત્રીજી થાળી

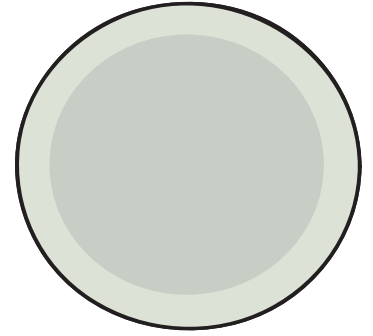
હવે નીચેની થાળીઓમાં એવી રીતે જલેબી દોરો કે જેથી દરેક થાળીમાં સરખી સંખ્યામાં જલેબી આવે :

પ્રથમ થાળી

બીજી થાળી

ત્રીજી થાળી

બધી થઈને કુલ કેટલી જલેબી છે? _____

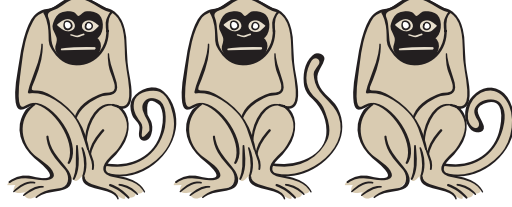
દરેક થાળીમાં કેટલી જલેબી છે? _____

તમે જવાબ કેવી રીતે મેળવ્યો તેની વર્ગમાં ચર્ચા કરો.

દરેકને સરખે ભાગે વહેંચો :

◆ અહીંયા ૯ કેળાં છે.

અહીંયા ત્રણ વાંદરાં છે.

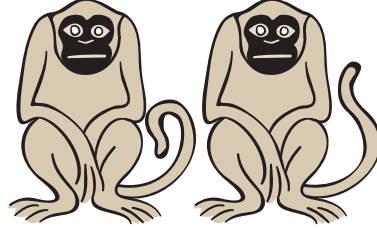
જો તેઓ કેળાંના સરખા ભાગ પાડે, તો દરેક વાંદરાને ૨ કેળાં મળશે.

૬ કેળાંના ૩ સરખા ભાગ = દરેકના ભાગમાં ૨ કેળાં

$$૬ \div ૩ = ૨$$

જો ૯ કેળાં હોય

અને બે વાંદરાં હોય,

તો દરેક વાંદરાને ત્રણ કેળાં મળશે.

૬ કેળાં $\div$ ૨ = દરેકના ભાગમાં ૩ કેળાં

$$૬ \div ૨ = ૩$$

બાળકોને વસ્તુઓને સરખે ભાગે વહેંચવાનો અને તેને ભાગાકાર સ્વરૂપે લખવાનો મહાવરો આપો.

- ◆ જો ૬૦ કેળાં હોય અને બે વાંદરાં હોય,
તો દરેક વાંદરાને કેટલાં કેળાં મળે?
_____ કેળાં

જો ૬૦૦ કેળાં હોય
અને બે વાંદરાં હોય
તો શું થાય?

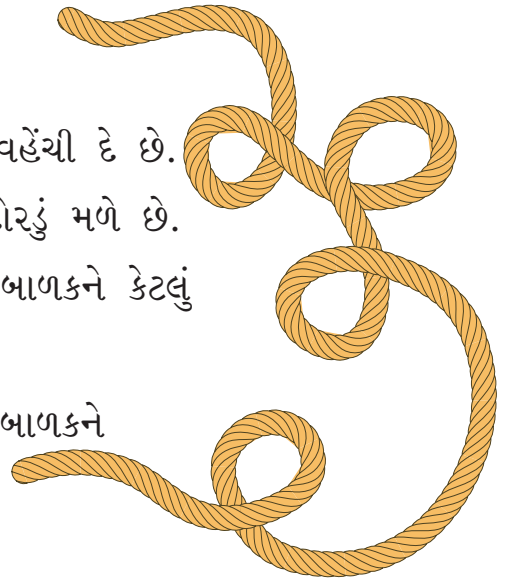
- ◆ પાંચ મિત્રોને મેદાનમાંથી પાંચ
રૂપિયાના ૧૦ સિક્કા મળ્યા.
તેમણે તે સમાન ભાગે વહેંચી લીધા.
દરેક મિત્રને દસ રૂપિયા મળ્યા.
 $૫૦ \div ૫ = ૧૦$

- ◆ જો દસ રૂપિયાની ૧૬ નોટ હોય અને ચાર મિત્રોને વહેંચવાની હોય ત્યારે
 $૧૬ \div ૪ = \underline{\hspace{2cm}}$ અને $૪ \times ૧૦ = ૪૦$
તેથી દરેક મિત્રને _____ રૂપિયા મળે.
પાંચ મિત્રોને ₹ ૧૦૦ મળે છે. જો તેઓ
સમાન રીતે વહેંચે, તો દરેકને કેટલા રૂપિયા
મળે? _____

- ◆ હરિપ્રસાદ પાસે ૩૦ મીટર દોરડું છે.
તે તેનાં ત્રણ બાળકોમાં સમાન રીતે વહેંચી દે છે.
દરેક બાળકને _____ મીટર દોરડું મળે છે.
જો ૩૬ મીટર દોરડું હોય, તો દરેક બાળકને કેટલું
દોરડું મળે? _____
જો ૬૦ મીટર દોરડું હોય, તો દરેક બાળકને
કેટલું દોરડું મળે? _____

કેટલાં ખાનાં છે?

મારી પાસે ૨૦ પુસ્તક છે. હું એક ખાનામાં ૫ પુસ્તક મૂકી શકું છું, તો મારા કબાટમાં કેટલાં ખાનાં જોઈએ ?

પહેલા ખાનામાં ૫ પુસ્તક.

૧૫ પુસ્તક બાકી રહ્યાં.

બીજા ખાનામાં વધુ ૫ પુસ્તક મૂક્યાં.

૧૦ પુસ્તક બાકી રહ્યાં.

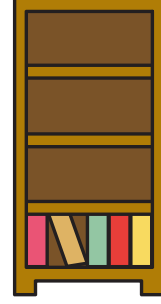
ત્રીજા ખાનામાં વધુ ૫ પુસ્તક મૂક્યાં

૫ પુસ્તક બાકી રહ્યાં.

ચોથા ખાનામાં ૫ પુસ્તક મૂક્યાં.

૨૦ પુસ્તકથી કબાટનાં ૪ ખાનાં ભરાઈ ગયાં.

૨૦ પુસ્તકને ૫-૫ ના જૂથમાં મૂકવામાં આવે, તો ૪ ખાનાં જોઈએ.

આ ખાનામાં અને તેના પછીના ખાનામાં સરખા જૂથ પાડીને ભાગાકાર કરેલો છે. ઝડપથી કરવા માટે અહીં ૫ પુસ્તકના સરખા જૂથ બનાવ્યા છે. આ પ્રક્રિયા સરખા ભાગે વહેંચવા (૪ ખાનામાં વહેંચણી દ્વારા) કરતાં જુદી છે.

- ◆ ચાલો આપણે આનો પ્રયત્ન કરીએ.
અહીંયા ૨૮ બટન છે.

એક દરજી એક શર્ટ પર ૪ બટન લગાવે છે.
તેથી ત્યાં ૪ બટનવાળાં ૭ શર્ટ છે.

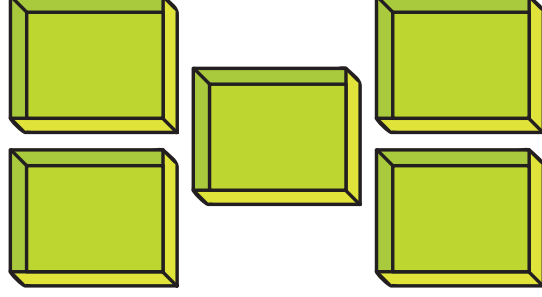
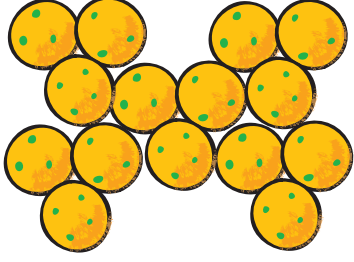
$$૨૮ \div ૪ = ૭$$

જો કુલ ૨૮ બટન હોય અને દરજી દરેક શર્ટ પર ૭ બટન લગાવે,
તો બટનવાળાં _____ શર્ટ હોય.

$$૨૮ \div ૭ = \underline{\hspace{2cm}}$$

મહાવરો

(૧) મિન્કુ તેના ૧૫ લાડુ ૫ ખોખામાં સરખા ભાગે મૂકે છે.

(ક) દરેક ખોખામાં કેટલા લાડુ આવે?

દરેક ખોખામાં _____ લાડુ આવે.

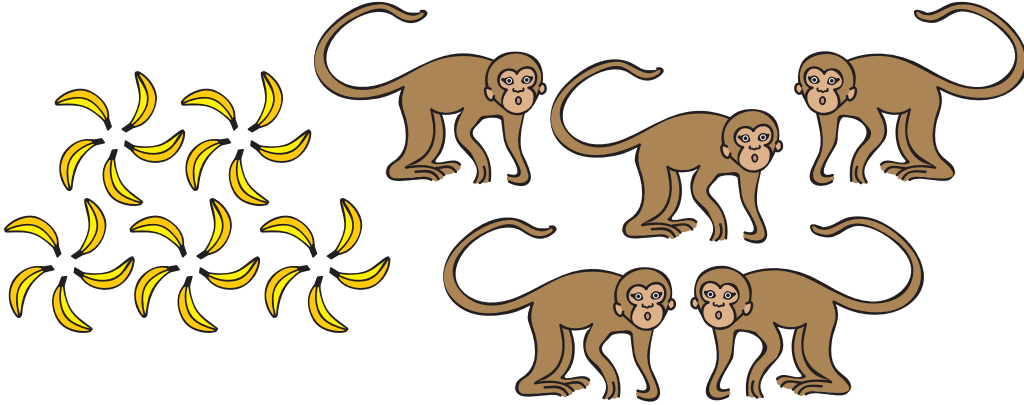
$$15 \div 5 = \underline{\hspace{2cm}}$$

(ખ) જો તે ૩ ખોખાં વાપરે, તો દરેક ખોખામાં કેટલા લાડુ આવે?

દરેક ખોખામાં _____ લાડુ આવે.

$$\underline{\hspace{2cm}} \div 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

(૨) તમારે ૨૫ કેળાં ૫ વાંદરાને વહેંચવાનાં છે. દરેક વાંદરાને ભાગે કેટલાં કેળાં આવે?

$$\underline{\hspace{2cm}} \div 5 = \underline{\hspace{2cm}}$$

દરેક વાંદરાના ભાગે _____ કેળાં આવે.

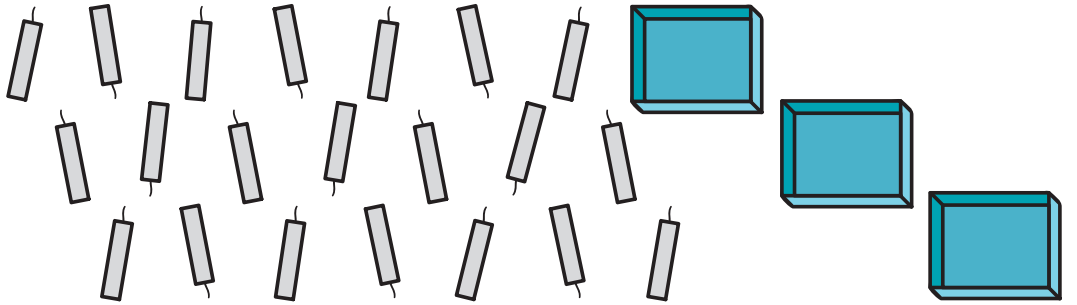
(૩) ૧૨ ફુગ્ગા ૩ છોકરાઓને સરખે ભાગે વહેંચો. દરેકના ભાગે કેટલા ફુગ્ગા આવે?

$$\underline{\hspace{2cm}} \div \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

દરેક છોકરાના ભાગે $\underline{\hspace{2cm}}$ ફુગ્ગા આવે.

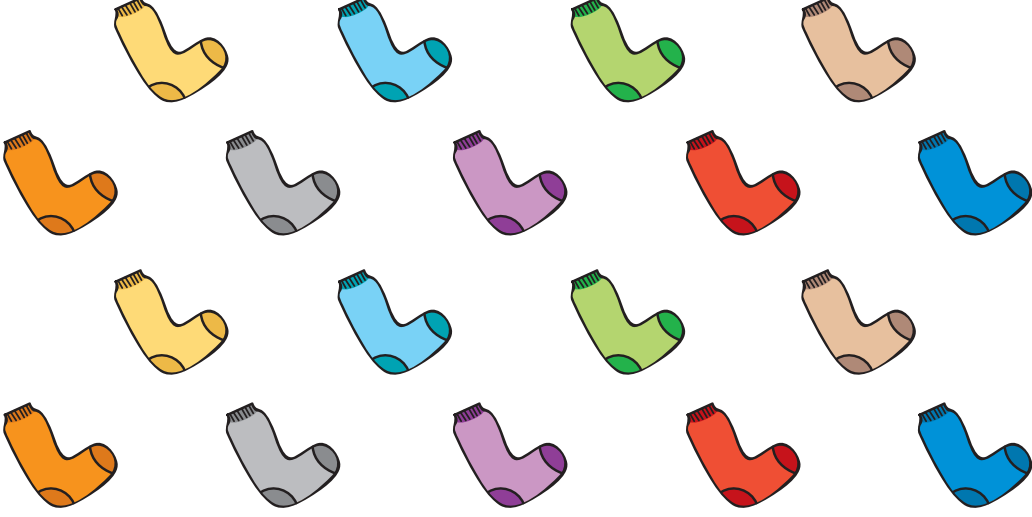
(૪) ૨૧ મીણબત્તી છે. ૩ ખોખાંમાં સરખા ભાગે મૂકો. દરેક ખોખામાં કેટલી મીણબત્તીઓ હોય?

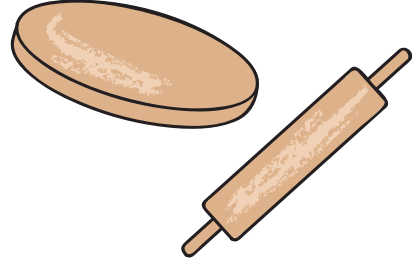
$$\underline{\hspace{2cm}} \div \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

(પ) ૧૮ મોજાં છે.

કેટલી છોકરીઓ આ મોજાં પહેરી શકે?

(દ) રાજ પાસે રોટલી બનાવવા માટે ૩૬ મિનિટનો સમય છે. એક રોટલીને બનતા ૩ મિનિટ લાગે છે. આ સમયમાં તે કેટલી રોટલી બનાવી શકશે? તે _____ રોટલી બનાવી શકશે.

(૭) આ બકરીઓના પગની ૨૪ છાપ છે, તો ત્યાં કેટલી બકરીઓ હતી?

